

CHRONICLE

NOVINY PRAŽSKÉHO STUDENTSKÉHO SUMMITU
PRAGUE STUDENT SUMMIT NEWSPAPER

XXIII. ROČNÍK
12. BŘEZNA 2018

09.

EKONOMIE

Ekonomické krize

ČLOVĚK, TVOR SPOLEČENSKÝ

Trump a Brexit. Proč?

ČESKÉ POLITICKÉ MYŠLENÍ

Český demokratismus

s. 04

s. 14

s. 15

S doc. Knotkovou-Čapkovou z MUP o Indii

Jak byste charakterizovala indický subkontinent?

Do indického subkontinentu patří země jižní Asie s podobnou historií jak Indie, Pákistán, Bangladéš a přilehlé ostrovy jako Sri Lanka. Těmi kulturními kořeny je védská kultura a náboženství. Nejrozšířenějším je hinduismus, islám sem pronikl až v 8. století. Hinduismus dominuje v Nepálu, islám v Pákistánu, Bangladéši, Maledívách. Indové rádi používají výrazu jednota v rozdílnosti.

Žijí tyto rozdílné indické kulturní skupiny promíšeně, či separovaně?

Mají vztah k centru i k regionu. Indie má samozřejmě při srovnání s USA větší diverzitu. V Indii je několik set jazyků, úředně okolo 30. V Indické republice platí trojjazyčná formule, hindština jako státní jazyk celé Indie, plus angličtina jako lingua franca, druhý úřední jazyk, plus jazyk daného státu federace. Indie má společné národní vědomí, to se vytváří v moderní době díky kolonialismu. Historicky si jednotlivé regiony žily svoje odlišné dějiny, centralizovány politicky jsou mnohem kratší dobu.

Co je pojítkem? Stále ještě vzpomínka na kolonialismus?

Vzpomínka na kolonialismus není jen negativní, Indie vnímala podněty evropského myšlení i pozitivně – a bylo to oboustranné. Indickým myšlením byli ovlivněni i osobnosti jako Nietzsche a Schopenhauer. Cesta k nové identitě začala v roce 1947, kdy se mohla manifestovat v rámci politické nezávislosti, a pokračuje neustále.

Indie tedy vzpomíná na Brity s menší záští než jiné kolonizované země?

Myslím, že ano. Řekla bych – i když nechci obhajovat činy Britů v Indii –, že byli Britové ve srovnání s jinými kolonizátory pragmatičtější. Nešlo jim o masové potlačování místních kultur, místních náboženství. Nekompromisní byli v mocenském ovládnutí, z hlediska politických struktur a politické výhodnosti. Vztah

Indů k Británii taky nebyl jednoproudový. Objevily se i postoje probritské. Někteří reformátoři se domnívali, že angličtina otevře Indii světu, že to bude kulturní přínos. Indie nebyla nikdy tvrdě revoluční, vlivem i Mahátmy Gándhího. Přes radikální odmítnutí britské nadvlády podpořil Gándhí spolu s větší částí politické reprezentace za II. světové války Brity. Nešla cestou: nepřítel nepřítel je přítelem. Indický národní kongres i Muslimská liga, jako dva největší politické subjekty, se vyslovily pro podporu Británie. Takže nelze ten vztah zjednodušovat. Pro Indu je příznačné, že dovedou rozlišovat.

Obešel se vznik Indie bez války i proto, že jim byli Britové vděční za válečnou pomoc?

Gándhí zášť nechoval a Britové také ne. Vyhraněný postoj reprezentovali konzervativci a Winston Churchill byl velkým zastáncem uchování Britského impéria. Byl to on, kdo do Atlantické charty prosadil v roce 1941 k poválečné vizi o právu na sebeurčení národů to, že se to nebude týkat kolonií. To bylo pro Indii velké zklamání. Indiští představitelé očekávali, že postoj bude vstřícnější. K dekolonizaci došlo teprve když konzervativci prohráli a premiérem se stal labourista Clement Attlee.

Mohla byste shrnout dějinné milníky Indie?

Do značné míry bych to propojila s kulturními dějinami. Zdrojem je védská kultura, z ní vyplývají náboženské a filosofické představy, to znamená pojetí světa a života jako cyklického procesu, koloběhu životů. Ta představa, že nás neustále provázejí naše skutky, které učiníme a učinili jsme v minulých životech do životů dalších. Významný milník je příchod islámu, kdy se vytváří poprvé silné politické celky, které přežily zakladatele. Je to severozápad, který byl nejdříve islamizován, což je dnes Pákistán. Tyto fenomény se pak prolínaly. A tato náboženství fungovala vedle sebe jako hinduistické a muslimské státní celky a knížectví. Historicky vztahy nebyl tak vyhrocené jako v moderní době. Dříve

ÚVODNÍK

Drahé účastnice, draží účastníci,

konferenční dny nám pomalu končí a s nimi i XXIII. ročník. Moje dny na Summitu se nachýlily a nervozitu pomalu začíná nahrazovat nostalgie. Vždycky, když jsem se jako středoškolačka vracela z konference, školní dny mi připadaly příliš nudné, šedivé a marně jsem hledala jakoukoliv výzvu, stimul, prostor k posunu. Mám nutkavý pocit, že podobné pocity v úterý zažije mnoho z vás. Ale musím přiznat, že mě taková představa poměrně těší. Ne, nelibují si v utrpení ostatních a představě ztrápených účastníků Summitu, naopak. Věřím totiž, že právě tento pocit je zásadní pro rozvoj vás i vaší účast na rozvoji světa kolem vás.

Existence v dnešním světě zahrnuje spoustu každodenních menších i větších výzev, možná přijdou i dny, kdy pro vás bude velkou výzvou i vstávání z postele. Chuť a vnitřní síla zvládat tyhle výzvy, čelit jim a vyhledávat nové je základním předpokladem úspěchu a osobnímu růstu. Jak se říká, na všem zlém je třeba hledat něco dobrého, a právě proto na posummitím smutku vidím mnoho pozitivního.

Svět kolem nás dnes poskytuje neřebernou škálu témat, která jsou palčivá, trápí nás osobně nebo tušíme, že jsou hrozbou pro společnost. Ať už si vyberete jakoukoliv životní cestu, budu moc ráda, odnesete-li si ze Summitu právě odhodlanost pro boj s výzvami, vůli čelit problémům s chutí a nacházet řešení. Věřím, že takové odhodlání a lidskost dokáže zvrátit nejedno trápení a posouvat celou společnost milovými kroky kupředu. ■

Eva Prudilová

hlavní koordinátorka

ZE SVĚTA SUMMITU

Zákulisí krize

Ačkoliv to možná během avčerejšího dne nebylo zcela patrné, mezinárodní krizi, kterou řešily čtyři krizové orgány, nevyvolal ani turecký prezident Erdogan, ani kurdští teroristé. Krizi ve skutečnosti již od podzimu připravovala skupina konspirátorů scházejících se na adrese Žitná 27.

Jak jistě ví všichni, kdo viděli známý americký film Vrtěti psem, vymyslet zcela fiktivní aféru či dokonce přímo válku USA s Albánií může dát zabrat. Dost práce dá i vymyslet summití krizi, která má být zároveň realistická i nerealistická.

Z krize si totiž musíte vy, jako delegáti, něco odnést – ideálně se pomocí fikce dozvědět víc o skutečném stavu věci –, proto musí být realistická. Zároveň ale tvůrci vždy musí dávat pozor na to, aby náhodou například připravovaný konflikt v Náhorním Karabachu nevzplál přesně v den zahájení jednání na konferenci. Což se mimochodem stalo vašim předchůdcům dva roky nazpět. Proto je dobré to s realističností nepřehánět. Erdoganova ofenziva do Afrinu zahájená právě v době finalizování scénáře zpravodajství KTA nebo rozměňování Česka mezi Německo a Slovensko tureckými politiky byl letos ale opravdu jen takový cayiček.

Krize ale samozřejmě není jen o tom, vybrat vhodné téma. To se totiž odehrálo již na konci listopadu. Od té doby bylo třeba zapojit všehovšudy desítky lidí a s nimi rozpracovat do detailu průběh toho, co se bude dít, připravit scénář zpravodajství, natočit všechna videa i zvukové stopy do reportáže, videa sestříhat a doplnit o ilustrační záběry, sepsat pět informacemi nabitých článků do krizového Chronu, udělat těmto článkům

korektury a nasázet je do správné grafické podoby, vymyslet základní postoje jednotlivých států a zkoordinovat je napříč orgány, následně těchto víc než 170 stanovisek sepsat, připravit obsah Twitteru KTA a průběžně jej doplňovat, prokrastinovat vytvářením nového loga na Twitter, odsedět si dlouhé a místy neúplně efektivní schůze, skoro vše zmíněné zkontrolovat, opravit, vyslat do světa a nakonec si při sledování deeskalačního videa hluboce oddechnout.

Tak je to ale na Summitu skoro se vším. Zdaleka nejen s krizí. Hodně práce, která je nezbytná, málokdo si jí vůbec všimne, ale dává nám všem – právě kvůli vám – obrovský smysl. Mimo jiné i proto stojí za to se do přípravného týmu přihlásit. Ať už v týmu krize nebo třeba bannerů a vlajek, budeme se na vás těšit. ■

František Novotný

koordinátor krize

ROZHOVOR

S doc. Knotkovou-Čapkovou z MUP o Indii

POKRAČOVÁNÍ Z TITULNÍ STRANY

spolu válčili spíše kvůli bojům o moc a území, v každodenní životě nemáme zprávy o pogromech atd. Další náboženství jako buddhismus, spíše náboženství morálního apelu a principu nenásilí. Soužití se obešlo bez náboženských válek a charakterizuje indický přístup k novým podnětům. Není vylučovací, ale spíše asimilační.

A v době kolonialismu?

Dalším mezníkem je právě koloniální soupeření. Nejdříve soupeření o Indii mezi evropskými státy, z něhož vyšli úspěšně Britové, konkrétně Východoindická společnost. Pod britskou korunu začala Indie patřit až v 19. století po porážce Velkého indického povstání. Při tomto povstání se poprvé kontinent sjednotil, a to proti Britům. Předtím se třeba regionální panovníci spojovali s Evropany proti sobě. Povstání bylo poraženo a nastalo období rozvinutého Britského impéria, kdy se buduje koloniální infrastruktura a administrativa.

Indický koloniální odpor má i díky Gándhímu jednoznačná specifika díky jeho důrazu na morální hodnoty a princip nenásilí, i kdyby mělo urychlit rozbití koloniálních struktur. V tomto přesáhl význam Gándhí Indii a hlásila se k němu i různá disidentská a emancipační hnutí, například za občanská práva v 60. letech v USA, jmenovitě Martin Luther King.

Poslední etapou by bylo získání nezávislosti. Vztahy mezi Indií a Pákistánem prožívají období klidu a eskalace i podle toho, kdo je u moci. Stále mezi Indií a Pákistánem zůstávají ohniska napětí.

Pokud islám a hinduismus dlouhou dobu koexistovaly, kdy začaly mít spory náboženskou povahu?

To je velmi negativní dopad britské správy. Britové si totiž vybrali jednu z komunit, kterou podporovali. V čele zmíněného Velkého indického povstání stála muslimská šlechta. Porážka povstání znamenala likvidaci muslimské šlechty. V druhé polovině 19. století kvůli tomu Britové podporovali více hinduisty, kteří byli častěji přijímáni do koloniální administrativy. Na straně muslimské komunity se zrodil pocit křivdy. První polovina 20. století se nesla v duchu politické soutěže. Že má vzniknout Pákistán jako země indických muslimů se stal oficiálním principem Muslimské ligy kolem roku 1940. Gándhí si toto zoufale nepřál, ale muslimové argumentovali, že v jednotném státě budou vždy přehlasováni.

Jak vypadá politický systém Indie?

Prezident je hlavně reprezentační. Vláda má výkonnou moc v čele s premiérem. Prezident je volen parlamentem a je odvolatelný. V současnosti je prezident i premiér ze stejné strany, Indické lidové strany (BJP). Ze stran dlouho dominoval Indický národní kongres, nejstarší strana založená Brity už v 19. století. Paradoxně se z ní vyvinula největší platforma indického odporu. Byla to strana Gándhího, v očích Indů zemi dovedla k samostatnosti a dlouho neměla vážného konkurenta. I přes nynější dominanci dvou stran jsou koaliční partneři důležití, protože strany nezískávají nadpoloviční většinu.

Indie je vnímána jako tradicionalistická kastovní země. Platí to stále?

Ta společnost se mění i nemění, závisí na regionu. Ne že by každé město bylo naplněno modernisty, ale venkov je konzervativnější. Mění se i sociální jednotky, mění se rodiny z tzv. velkorodin na nukleární rodiny. Problém je, že systém sociálního zabezpečení v Indii nepostihne veškeré obyvatelstvo a rozvolňování rodinných vztahů znamená zejména pro staré lidi existenční riziko.

Mění se role ženy v každodenním a veřejném životě?

Velmi se mění vztahy mezi muži a ženami a genderová charakteristika. Tradičně platil diktát heteronormativity. To znamená, že hovořit o jiných podobách genderové identity bylo velmi problematické. Společnost je tradičně patriarchální. Ono se může zdát, že se množí případy násilí na ženách. Spíše se ale až teď dostávají na veřejnost. Ženy mají menší strach mluvit o věcech, jako je znásilnění nebo domácí násilí. Podle litery zákona je sice postavení žen dobré, ústava obsahuje princip rovnosti a zákaz diskriminace na základě kasty, rasy, náboženství, pohlaví. Ale tradice přežívá.

V roce 2010 se zdálo, že bude zavedena kvóta na ženy v parlamentu, aby třetinu tvořily ženy. Jenže tvrdá kvóta je problém. Kritizovaly to i levicové strany, protože by tam byly nominovány ženy z privilegiovaných vrstev. Indie už však na rozdíl od ČR měla premiérku, Indiru Gándhí, i prezidentku, Pratibhu Pátíl, která se dostala do vyšší funkce, než kdokoliv z její rodiny v minulosti. Jenže to znamená o ženách obecně málo.

Souhlasíte, že se premiér Módí chová autoritativněji než jeho předchůdci?

Podle mých kolegů se objevuje pronikání politických vlivů i na akademickou půdu a do kulturních institucí. Je zde snaha o autoritativní postoj. Módí je nicméně velmi pozitivně hodnocen v rovině ekonomických úspěchů. Z hlediska politické plurality a demokracie jsou hodnocení rozporná. Ve srovnání s působením v čele svazového státu ale jako premiér ubral na kontroverzi.

Jaké jsou současné výzvy a problémy Indie?

Rostoucí populaci se nepodařilo omezit. Samozřejmě chudoba, která se v Indii nedá zakrýt. Ta na ulici prostě je. Jsem skeptická vůči tomu, nakolik se ekonomický růst týká těch nejchudších. Indie není chudý stát, ale je to o distribuci bohatství. Je nutné zmínit bezpečnostní hrozby. A samozřejmě znečištění prostředí.

Čína úspěšně ekonomicky proniká na různé trhy a do různých zemí. Pokud by nám záleželo na vztazích politických, orientace na Indii by se nabízela. Indie má své chyby, ale je to nám blízká parlamentní demokracie. ■

Tomáš Krause

šéfredaktor Chronicle

EKONOMIE

Ekonomické krize

Finanční trhy jsou, abychom parafrázovali oblíbené rčení, dobrý sluha, ale zlý pán. Na finančních trzích se totiž potkávají a obchodují spolu na jedné straně investoři, lidé, kteří chtějí zhodnotit své volné peníze, a na druhé straně lidé, jimž chybí prostředky třeba na to, aby začali nebo rozšířili své podnikání.

V dobrých časech tak umožňují finanční trhy efektivní pohyb kapitálu a přispívají k dobrému chodu ekonomiky, ba již od jisté míry složitosti hospodářství tvoří nutnou podmínku jejího hladkého fungování. S tím, jak finanční trhy nabývají na objemu a významu, odráží se ale v hospodářství každé jejich větší zaškolbrtnutí, natož pak krize – ta mnohdy v ekonomice přetrvává ještě dlouho poté, co už se z ní finanční trhy zotavily.

Otrěsy na finančních trzích jsou staré jako finančníctví samo – jedna z prvních zaznamenaných krizí se udála ve starém Římě v roce 33 n.l. za vlády císaře Tiberia. Série zdánlivě nesouvisejících událostí rozpoutala run na banky po celé říši, jež vzhledem k nedostatku kapitálu musely přestat vyplácet své klienty. Neblahou situaci zažehny až velkorysé půjčky z císařské pokladny, které pomohly tehdejší banky stabilizovat. Podobných krizí si lidstvo do nynějška prožilo mnoho, jmenujme třeba krach Mississippské společnosti ve Francii v roce 1720 či run na Banku Spojených států v roce 1792, a ne všechny se povedlo vyřešit podobně úspěšně.

Zajištění dostatku peněz pro výplatu vkladů je však pro banky problém při každé krizi, z důvodu nedostatku kapitálu zapříčiněného probíhající finanční krizí například musela v roce 2008 britská vláda převzít Royal Bank of Scotland Group, v té době třetí největší banku na světě. Takovým situacím mají předcházet nové bankovní regulace, které vznikly po finanční krizi z roku 2008. Banky nyní musejí držet mnohem více kapitálu, mohou výrazně omezeněji spekulovat s penězi svých střadatelů a musí se pravidelně podrobovat zátěžovým testům, které simulují krizové situace.

Naprostá většina moderních finančních krizí má potíže bank až jako následek, jejich příčinu je třeba hledat jinde. Tou bývá pád finančních trhů, když investoři přestanou mít důvěru v to, že jim velká část investičních příležitostí přinese předpokládaný zisk, a začnou se jich kolektivně zbavovat. V globalizovaném světě financí se tato panika často neomezí na jedinou burzu, ale zasáhne celý svět.

První opravdu celosvětová finanční krize se odehrála v roce 1853 a začala splasknutím železniční bubliny na americkém střeozápadě a v průběhu týdnů, což byla tehdy standardní rychlost šíření zpráv, postupovala z Clevelandu přes New York, Londýn, Paříž a Lipsko až do Vídně. Právě ve Vídni začala krachem tamní burzy v roce 1873 další finanční krize, která se rozšířila do celé Evropy a Severní Ameriky a po níž následovala dlouhá léta hospodářského útluhu, například v Británii celé dvě dekády, pro než se ve Spojených státech vžilo označení great depression. Dnes však nejsme zvyklí takto označovat tehdejší ekonomické potíže, a to protože mělo následovat něco mnohem horšího.

Psala se dvacátá léta 20. století a ekonomika Spojených států,

jejíž evropské konkurenti se ještě vypořádávali s následky hospodářských potíží z první světové války, utěšeně rostla, tedy až do černého úterka 29. října 1929, kdy došlo k obrovskému pádu newyorské burzy. Potíže se ze světa finančních trhů rychle přelily do hospodářství a také za oceán. Následovala dlouhá léta hospodářských potíží – mezi lety 1929 a 1932 klesla americká průmyslová výroba o téměř polovinu, objem mezinárodního obchodu se snížil o 70 % a v Evropě to bylo podobné. Spojené státy se z Velké hospodářské krize vzpamatovaly díky Rooseveltovým reformám Nového údělu, které spočívaly v masívních státních investicích například do budování infrastruktury, ale také v zavedení systému sociální podpory a odpoutání dolaru od zlata již v roce 1936, evropské země již koncem třicátých let cítily zlepšení. Hospodářské potíže ale usnadnily nástup diktátorských režimů a vypuknutí 2. světové války.

Po skončení války vznikl jak na mezinárodní, tak na státních úrovních ekonomický systém, který měl opakování ekonomických potíží rozsahu Velké hospodářské krize zabránit. Až do roku 2007 a 2008 se zdálo, že se to přes několik nepříliš dlouhých období mírného hospodářského poklesu podařilo. Ohnisko zatím poslední velké finanční krize lze opět umístit do USA.

Světová finanční krize se zdánlivě paradoxně začala rodit během let silného hospodářského růstu na přelomu tisíciletí – americké ekonomice, ale nejen jí, se dařilo natolik, že banky přestaly mít v podstatě jakékoliv zábrany pro to, aby někomu půjčily. Nejvíce poskytovaly hypotéky, a to s takovou benevolencí, že na úvěr na prostornou vilu mohl dosáhnout i noční hlídač s nejistým příjmem, tyto půjčky si navíc mezi sebou prodávaly na stále rostoucím trhu.

Nespolehlivých dlužníků, kteří přestávali splácet, přibývalo, trh s hypotékami se poprvé otrásl na podzim roku 2007. A přestože to poté vypadalo na zlepšení, situace se začala v pozadí dramaticky horšit. Když o téměř rok později, 15. září 2008, náhle zkrachovala významná investiční banka Lehman Brothers, krize propukla naplno. Newyorská burza začala padat a celý vysoce propojený finanční trh zažíval opravdu krušné časy, západní státy musely sanovat své banky obrovskými peněžními injekcemi.

Problémy finančního sektoru následoval citelný hospodářský pokles, kterému nezabránily ani obrovské stimulační balíčky schválené například ve Spojených státech a stimulace ekonomik centrálními bankami pomocí tištění obrovského množství peněz. Krizi umocnily ještě dlouhodobé problémy ekonomik Evropy a Severní Ameriky – obrovské veřejné výdaje a dluhy, málo inovací a stagnující produktivita. V některých státech problémy navíc prohloubila přehnaná úspěšná opatření, která oslabeným ekonomikám ještě výrazněji přitížila. Ačkoliv recese, tedy hospodářský pokles, už je daleko za námi, všeobecně se má za to, že jsme se z krize, která začala před celým desetiletím, ještě nedostali. ■

Jakub Kopřiva

redaktor Chronicle

KULTURA

Neapolská sága rozumí Itálii

Eleně Ferrante se více než 1 200 stranami a 40 postavami podařil nepravděpodobný literární úspěch. Tetralogie Neapolská sága byla napsána italsky anonymní autorkou a následně přeložena Ann Goldsteinovou, redaktorkou The New Yorker, čímž se katapultovala do kategorie světových bestsellerů. Goldsteinová tak Ferrante nahradila při četných panelových diskusích a stala se jakousi neoficiální mluvčí celého příběhu, který sleduje vývoj neobvyklého ženského přátelství po dobu 50 let.

Ságu Ferrante zasadila do kontextu italských olovených let, éry od konce 60. let do 60. let, tedy období sociálních a politických nepokojů a teroristických útoků. Pokud se díváte na historické souvislosti drobnohledem neapolského maloměstského, pocítujete skutečné následky rozpadu politické scény; pozorujete nevzdělané dělníky píšící radikální levicové manifesty, vzdělanou vrstvu angažovanou v komunistických stranách, avšak absolutně odtrženou od reality chudiny, které se zastává, neuvěřitelný dosah sicilské mafie, Camorry; vnímáte všeobjímající strach a především vztek namířený proti elitám, komunistům, fašistům i jejich rodinám. To, co jsem zpočátku vnímala jako italskou vášnivost – rozpadlé vztahy, nonšalantní nevěra, násilí a emocionální příkoří, jehož se dopouštěli všichni na všech – se postupem času, kapitol a knih přetavilo v trvalý motiv toho, co s člověkem dokáže udělat politické nepokoje a sociální nejistota. Ferrante svými romány deklaruje feminismus přidušený olovenými léty, spojenost osobního a veřejného života a také věčný italský problém privilegia určitých sociálních skupin.

Romány sledují osud Eleny, holčičky narozené v chudé neapolské rodině, která celoživotně trpí pocity méněcennosti pramenící z blízkého vztahu s „geniální přítelkyní“, Lilou; tou krásnější, inteligentnější dívkou, jež však nedostudovala ani základní školu. Elena se postupně vymanuje ze sociálně nestabilního prostředí, získává doktorát, píše román a úzkostlivě sleduje Lilin stín, který ji pronásleduje, inspiruje a šíří. Lilu a Elenu pojí přátelství kodependentní a konfliktní, přičemž jejich vztah dokázal ustát vzájemné zrady, které obvykle rozbíjí manželství a rodiny; nestojí totiž na vzájemné lživosti, ale na rivalitě, kterou vůči sobě dívky celý život pocítují

a která obě dvě pohání kupředu – Elenu ke stabilitě, akademickým úspěchům a zdánlivě šťastnému manželství, Lilu k divokému životu, impulzivním rozhodnutím a prudkým pocitům štěstí i marnosti.

Ferrante však vzala témata vдавků z finančního pohodlí, zoufale nešťastných manželství, znásilnění a domácího násilí, nenávisti vůči vlastním blízkým, politického výtržnictví a životní skepse, rozmístila témata mezi ústřední postavy a předložila tak bolestně realistickou tetralogii, že se vymyká čtenářskému pohodlí většiny současných bestsellerů.

Olovená léta i motivy vykreslené v Neapolské sáze pronásledují Itálii dodnes – když jsem tetralogii začala číst, zbýval přesně týden do parlamentních voleb, které se konaly 4. 3. 2018 a jejichž ústřední postavou se stal Silvio Berlusconi, bývalý premiér obviněný z daňových podvodů, spolčení s mafií či z placeného styku s nezletilým. Volby poznamenal současný rozkol na italské politické scéně způsobený prudkým vzestupem radikálních stran, ale také věčná absence meritokracie. Oblíbeným citátem politologů v současné situaci bývá, že „Itálie je zemí s nejchytřejšími podřízenými a nejhoupavějšími vedoucími“; váš osud závisí na takových proměnných, jako je společensko-ekonomický status rodiny, do níž se narodíte, vaše pohlaví, politické konexe a přirozené charisma. Když se Lile dvořil bohatý, vlivný člen Camorry, její odmítnutí vyvolalo vlnu pomluv; když Elena vydala svůj román, čelila nařčením z přílišné ženské erotické svobody; když Lilu bil a znásilňoval vlastní manžel, nenašla zastání; když se muž nedokázal prosadit v podnikání a nezkontroloval svou ženu, byl považován za slabocha. Bezmezná emocionalita, příkoří způsobená společenským statusem i politika pronikající do sfér soukromého života se začaly táhnout životem Eleny, Lily, pokračovaly až do čtvrtého dílu a nadále rezonují v rozhodnutích Italů u parlamentních voleb, v jejich dlouhodobé podpoře zkorumpovaného, šarmanatního, v podnikání úspěšného politika, v jejich touze uniknout finanční krizi do zahraničí a v knihách, v Neapolské sáze, kterou tak vášnivě čtou a ve které se zhlíží. ■

Hanka Nguyen
redaktorka Chronicle

FILEIN SOFIA

Zavři oči a představ si ideální svět

Pojďme si zahrát hru. Máme za úkol vytvořit nové uspořádání světa, všechny dosavadní zaběhlé sociální koncepty se smažou a my před sebou máme společnost „tabula rasa“, pro kterou máme vytvořit nové společenské uspořádání. Zodpovědný úkol, co? Myšlenkový experiment z pera Johna Rawlse zvaný závoj nevědomosti zpracovává právě ideu tohoto úkolu a jak k němu co nejlépe přistoupit.

Zavřete oči a představte si, že stojíte za pomyslným závojem nevědomosti, kde nevíte nic o tom, jak jsou ve společnosti distribuovány základní rozlišovací znaky jako pohlaví, rasa, ale také schopnosti, nadání, sociální třídy... A nejen to. Nevíte nic, ani kdo jste vy a kým ve společnosti budete. Jak byste chtěli, aby byla uspořádaná společnost, do které se teprve narodíte?

Rawls ve svém myšlenkovém experimentu pracuje s proměnnou otroctví, která je distribuována tak, že 50 % členů společnosti jsou otroky. Jako novorozeně máte tedy 50 % šanci, že se z vás bude otrok. Chtěli byste se narodit do takového společnosti?

Jedná se samozřejmě o extrémní případ. Společnost, kde bude polovina lidí držena jako otroci, by nejspíše poměrně rychle prošla revolucí a sociální uspořádání by se změnilo ve prospěch otroků, jak popisuje například Vilfredo Pareto ve své teorii cirkulace elit. Rawlsovi jde o emocionálně silnou demonstraci.

Na konci roku 2016 bylo podle studie Credit Suisse zpracované na základě bankovních dat rozložení bohatství dospělé celosvětové populace následovné: 0,7 % vlastnilo téměř polovinu světového bohatství, zatímco 73 % lidí z druhého konce mělo majetek v hodnotě nižší než deset dolarů.

Zdá se vám takové uspořádání udržitelné? Podle Rawlse by většina z nás vytvořila rovnostářštější systém. Tak zavřete oči a vstupte za pomyslný závoj nevědomosti. Třeba vás podoba vašeho světa překvapí. ■

Linda Coufalová
zástupkyně šéfredaktora Chronicle

MODEL OSN

UNSC: krize v krizi

Nedělní jednání Rady bezpečnosti OSN bylo stejně tak jako jednání mnoha jiných orgánů ovlivněno nenadálou situací na východě Turecka. Velvyslanci tak byli nuceni odsunout nově přijatý bod agendy, kterým byla bezjaderná zóna, a na základě apelu zejména ze strany Spojených států amerických a Francie se UNSC začala věnovat krizi na Blízkém východě.

Po krátké výměně názorů se členové UNSC rozhodli na své zasedání přizvat zástupce turecké vlády, aby jim poskytl aktuální informace ze své vlasti a rovněž prezentoval oficiální stanovisko Turecka. Delegáty zajímala zejména vyvstálá otázka porušování lidských práv a plány dalšího postupu a potenciálních řešení vyvstálé situace. Od šéfa stálé mise Turecka při OSN se velvyslanci dozvěděli, že Turecko vnímá nastalou krizi jako problém vnitrostátní a z tohoto důvodu nebylo příliš nadšeno z přílišné „hyperaktivity“ mezinárodního společenství.

Ovšem ani návštěva tureckého diplomata nepřinesla do situace jasno a po krátké debatě byl k jednání přizván i zástupce Amnesty International, aby pohovořil o stavu lidských práv v Turecku. Další jednání se však neslo ve znamení ostré výměny názorů, kde byly informace předložené jak médiu, tak zástupcem AI, často zpochybňovány jako nevěrohodné fake news a Ruská federace dokonce na základě poznatků svých tajných služeb jakékoliv porušování lidských práv vyvracela.

Nakonec byl předložen návrh rezoluce z pera francouzského velvyslance, k jehož okomentování byl přizván i turecký ministr zahraničí. Vyčerpávající diskuse však vedla pouze k tomu, že

ARCHIV PSS

rezoluce byla shozena ze stolu. S postupnou eskalací konfliktu se vyostřovala i atmosféra v jednacím místnosti a poslední minuty se tak nesly ve znamení nebývale ostré výměny názorů. Ta byla zakončena emočně vypjatým projevem okořeněným přehlídkou umu ruského obuvního průmyslu, aby si nakonec přítomní velvyslanci odhlasovali pomocí institutu „Uniting for peace“, že raději nastalou krizi přenechají k řešení Valnému shromáždění. ■

David Bouz
Lucie Kalousková
místopředsedové

ARCHIV PSS

DISEC: Na vlně

Vážené delegátky, vážení delegáti, přišel poslední den konference, čas loučení a velkého prázdná v srdcích pravých summitáků. Než však vyrazíme vstříc svým obvyklým životům, čeká nás ještě spousta zábavné práce.

Včera jste předvedli, že dokážete reagovat i na bod agendy, na který jste měli minimum času na přípravu, a že se dokážete poprat i s dlouhým formálním textem. Schválená smlouva o zákazu jaderných zbraní je toho důkazem. Potěšili jste nás tím, jak obratně

argumentujete, hájíte pozici svého státu a nebojíte se ozvat, když předsednictvo jedná v rozporu s jednacím řádem. Jen tak dál.

Pevně doufám, že i dnes předvedete výkony, které jsme měli možnost zde na konferenci vidět. V současné chvíli je otevřený pořadník řečníků poměrně plný a jistě bude o čem diskutovat. Udržte si svůj drive, dejte do posledního dne maximum a nezapomeňte si naše jednání užít. ■

Za předsednictvo

Vojtěch Vrabec
předseda

ECOSOC: Tichá voda břehy mele

Nedělní ráno pokračovalo v ECOSOC v podobném pracovním tempu jako sobotní odpoledne a hned po odložení bodu agendy se delegáti pustili do budovatelského jednání o udržitelné urbanizaci. Ještě před obědem se začala rýsovat rezoluce předložená Lotyšskem. Strom ECOSOC sice dnes nezasadila, zato ale nasázela do rezoluce spoustu konstruktivních pozměňovacích návrhů. Připomněla například důležitost recyklace, vyjádřila podporu samotnému venkovu a také iniciovala „UN Smart Cities Summit“, kde by se scházeli zástupci států společně s experty a předávali si své know-how. Na závěr vyvolal jisté kontroverze bod o přispívání na školství, které má pomoci zlepšit zaměstnanost ve městech. Delegáti měli pochybnosti, zda tento bod do této rezoluce vůbec patří a návrh bohužel nakonec přijat nebyl. Rezoluce na téma Udržitelná urbanizace nakonec byla přijata.

Při jednání se projevíly do dnešního dne skryté charaktery některých delegátů. Senegal se projevil jako zapálený ochránce jednacího řádu, Chile jako chrabrý rytíř odmítající bezpředmětné šarvátky a slovíčkaření mezi delegáty. Zdálo se, že kuloárním jednání dominovali pravděpodobně delegáti USA, JAR, Dánsko a Singapur, protože právě tito delegáti byli garanty skoro každého pozměňovacího návrhu. Jako konstruktivní budovatelé rezoluce se projevíli zejména delegáti Afghánistánu, Gruzie a Nigérie. Celkově musíme pochválit delegáty za daleko konstruktivnější

jednání než včera. Dokonce delegáti byli natolik zapálení, tak na ECOSOC nezbyly dokonce žádné koláčky z coffeebreaku.

V pondělí na programu zbývá ECOSOC zvolit předsedu UNODC a simulace Vysokého fóra na politické úrovni, kde proběhne jak prezentace Dobrovolných národních přezkumů a jednání ministerské deklaraci o Dobrém vládnutí. Jednání není zdaleka u konce a zbývá nám ještě hodně práce. ■

Dalibor Stehno

místopředseda

ARCHIV PSS

ARCHIV PSS

HRC: Nedělní program? Turecko!

Ač prioritou neděle bylo projednání trestu smrti, Rada pro lidská práva se rozhodla adresovat aktuální problémy, které trápí současný svět. Rada pro lidská práva nezůstala hluchá k současné krizi a rozhodla se aktivně řešit krizi v Turecku.

Jednání o situaci byla opravdu vyčerpávající, protože Rada pro lidská práva projednávala danou problematiku opravdu bouřlivě. Návrh střídal návrh, dokument střídal dokument, projev střídaly

reakce. Členové Rady se opravdu aktivně jednání účastnili a u některých států se dala vyčíst opravdová touha situaci vyřešit.

Po několikahodinových jednáních se Rada pro lidská práva usnesla na rezoluci, kde jasně odsoudila násilnosti páchané na civilním obyvatelstvu. Avšak vědoma si svého mandátu vyzvala Radu bezpečnosti k aktivnímu řešení této situace. Sama však iniciovala vytvoření pozorovatelské mise, která by měla prověřit situaci a podat přehlednou zprávu o rozsahu porušování lidských práv jak z jedné, tak druhé strany konfliktu.

Rada si však vyslechla také zprávu z Mexika, které přijalo všechna doporučení mu daná během univerzálního periodického přezkumu. Mexiko se zavázalo k naplňování těchto doporučení a lidskoprávní politiky. Přezkum lze tedy označit za veskrze prospěšný.

Na téma trestu smrti však došlo také. Padlo mnoho pozměňovacích návrhů, zaznělo mnoho projevů z obou stran názorového spektra, ale Rada pro lidská práva toto téma ještě dosud neuzavřela a bude v něm pokračovat ještě v poslední jednací den. Otázkou však zůstává, zda toto třaskavé téma bude dořešeno do konce konference či se nepodaří doporučit nové standardy v této oblasti. ■

Tomáš Jančar

předseda

MODEL OSN

UNEA: Ententýky dva špalíky, pesticidy a herbicidy

V sobotu členové Environmentálního shromáždění přešli k druhému bodu agendy, otázce udržitelného zemědělství. Protože delegáti nebyly zrána příliš sdílní, předsedající pohrozil, že se uchýlí k výběru delegátů metodou ententýky dva špalíky.

Slova se tedy ujala zástupkyně Singapuru a představila tzv. indoor farming, do jehož výzkumu by státy měly investovat. Tento způsob pěstování je na samém začátku – zatím se pěstují nejméně náročné potraviny, jako je například salát. Delegátka

ARCHIV PSS

Japonska za představení poděkovala, neboť právě v Japonsku je tato metoda z nedostatku prostoru pro zemědělskou půdu již využívána, a nabídla ostatním státům sdílení know-how, jelikož má zájem na tom, aby se ve všech státech zefektivnilo zemědělství. Nápad podpořila i zástupkyně Francie, pro níž je důležitá kvalita potravin. Kromě indoor farming se dostalo i na požadavek snížení používání pesticidů a herbicidů.

Shoda na toto téma byla stále v nedohlednu, a tak se delegáti podle plánu odebrali do zahrad Kongresového centra, aby se ujali lopaty a společnými silami zasadili strom. K tomu jim pomohlo i předsednictvo a místostarostka Prahy 4. Možná to byla právě tato symbolická událost, která v odpoledních hodinách vedla ke schválení rezoluce. Jejím předkladatelem byla delegátka Polsko. Státy byly vyzvány k recyklaci odpadních vod a k jejich využití v zemědělství, byl zřízen Fond pro udržitelné zemědělství, který bude finančně podporovat výzkumnou činnost týkající se něj. Státy se dále zavázaly k podpoře malých zemědělců, mezinárodních potravinových bank či k podpoře snižování estetických nároků potravinových řetězců na zemědělské produkty.

Následně delegáti začali jednat o vlivu ozbrojených konfliktů na životní prostředí, posledním bodu agendy. Jednání navštívili i zástupce KLDR, který do něj aktivně zasahoval. ■

Andrea Tunysová

místopředsedkyně

UNODC: produktivní den

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu dnes velice pilně pracoval a výsledky se dostavily. Konkrétně v podobně dvou schválených rezolucí. Nejdříve zasedala Komise OSN pro narkotika, která se snažila schválit rezoluci zabývající se mezinárodním obchodem s drogami. Debata se ovšem na začátku jednání na několik minut stočila k pochybnostem o správnosti pořadí bodů agendy. Pak už konečně mohla pokračovat debata navazující na sobotní jednání. Delegátka Nizozemska představila novou přepracovanou rezoluci, která byla v několika bodech průlomová a měnila by dosavadní drogové politiky. Všichni zástupci se snažili prosadit co nejvíce, a to občas vedlo ke konfliktům. Nakonec ale došlo k usmíření a po obědové pauze mohlo dojít ke schválení rezoluce. Ocenili bychom výkony delegátek za Nizozemsko a za Kolumbii.

Následovalo projednávání bodu Námořní kriminalita a pirátství, na které se mnozí, především zástupci afrických států, těšili. Zasedla tedy Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní spravedlnosti a vše mohlo začít. Jednání byla plná ostrých slov, hlavně mezi zástupci Kataru a Indonésie. Na konec se jako by kouzelnými trikem, který opravdu během řádného projevu provedl delegát Mexika, vše urovnalo a dokument byl schválen. Zajímavým bodem je bezpochyby výzva k revidování Globálního programu námořní kriminality a návrh, jakým konkrétním způsobem by

ARCHIV PSS

taková revize měla vypadat. Pochvalu za jednání nad tímto bodem agendy si jistě zaslouží zástupce Senegalu a Indonésie na rozdíl od člena katarské delegace. Ocenit bychom ale chtěli všechny, kteří se účastnili jednání.

Zbývá nám už jen posledních pár hodin, tak posbírejte zbytky energie a jedněte jako nikdy v životě! ■

Filip Rück

místopředseda

UNESCO: Ve jménu pokroku?

Po včerejších obhajobách památek a hlasování o té, která nakonec bude zapsána mezi nejvýjimečnější, jsme se dnes přesunuli ke klasické formě jednání, a to rovnou s velmi těžkým a zároveň notně mediálně propíraným tématem – geneticky modifikovanými organismy.

První návrh úmluvy vznikl ještě předtím, než samotné jednání vůbec začalo. Na mezinárodním poli ne úplně obvyklá spolupráce Německa a Kataru dostala na jednací stoly našich delegátů poněkud redukováný dokument, který měl sloužit k dalšímu zvelebování. O tu se snažily státy od začátku. Dokonce to během úvodních kuloárních jednání vypadalo, že se UNESCO téměř jednomyslně shodne na nutnosti podpory dalšího výzkumu GMO a jejich opatrném přijetí mezi opravdová řešení současných i budoucích hladomorů.

Zastánci GMO argumentovali právě neskutečnými možnostmi, které geneticky modifikované potraviny skýtají, odpůrci oponovali zvláště nejasnými účinky na životní prostředí a nenechali se zviklat ani delegátem Polska, jenž představil analýzu předchozích výzkumů, která neprokázala negativní účinky GMO na přírodu ani člověka.

Pozitivním faktem je, že se toto téma ukázalo pro státy natolik závažným, že se k němu téměř všichni přítomní delegáti vyjádřili. Už méně pozitivní je, že se z delegátských debat stalo spíše točení se v kruhu a po zbytek dne původní úmluvu ani příliš nerozšířili. Neschopnost dohodnout se, co by mělo v úmluvě být, vedla k tomu,

ARCHIV PSS

že v ní nakonec nebylo téměř nic a byla nakonec plénem odmítnuta.

Před delegáty stojí rozhodnutí, zdali se dnes pokusí o lepší dokument o GMO nebo přejdou na rovněž důležité téma – doping ve sportu. To patří samozřejmě mezi enormně citlivá témata, a především delegátka Ruska by se tak mohla ocitnout pod palbou kritiky. ■

Konstantin Sulimenko

místopředseda

MODEL NATO: Epilogue

ARCHIV PSS

Another day, another series of negotiations about the points of agenda. Today the ambassadors continued where they left off yesterday with the topic of Countering Terrorism, a topic that took all Saturday to discuss, but eventually a consensus was reached, and it was passed, making it the first point of the agenda to be concluded.

After finally passing the resolution on the issue of terrorism, the council had to devote its powers and attention to the crisis that was taking place in the southern region of Turkey. After Turkey's attack on the Kurds, the Council had to reassess whether or not Turkey was fit to be a functioning member of the North Atlantic Treaty Organization. Given the fact that there were quite different opinions on the issue and given Turkey's presence

during the negotiations, the Council eventually did not adopt any policy towards Turkey, and it moved on to the further point of agenda which is the Arctic Region. The ambassadors discussed the problems that are associated with the Arctic. Nonetheless provided that there is not a sufficient amount of information on the Arctic, the Council had to make use of whatever resources it had, bearing in mind that it was not alone in the region and that Russia might be posing a threat in the Arctic.

Ahead of the ambassadors is the final day of the negotiations. With two points of agenda still needed to be addressed and passed, and with so little time left, the ambassadors will have to double their efforts on Monday to be able to successfully close the 23rd year of the Prague Student Summit with the amalgamation of all their efforts in the form of a Final Communique that will be the pinnacle of this year's negotiations. ■

Rafat Kurdi

náměstek generální tajemnice

MODEL EU: Krize, nejen s jednacím řádem

Přicházející jaro a příjemné teploty přivítaly Jejich Excelence v počátku druhého dne závěrečné konference Rady. Jednání pokračovalo projednáváním Programu evropského obranného průmyslu, neboť Komisi předložený akt čekal na závěrečné posouzení. Nutnost maximálních kompromisů a neochota některých států akceptovat potřebné ústupky zapříčinily, že návrh přijat nebyl a dlouhodobá koncepční činnost Komise tak nebyla posvěcena unijními lidry.

Reakce však na sebe nenechala dlouho čekat a předsednictvo bylo svědkem pozoruhodně rychlého kompromisu v režii maďarského, německého a polského ministra. Přijaté usnesení obsahovalo mnohá doporučení původního návrhu, což bylo pro Komisi alespoň jistě zadostiučnění.

Záhy přišla Krize s velkým K. Krize v oblasti jihovýchodního Turecka a znovutevření ožehavé kurdské otázky. Aktuální téma se s drobným odkladem stalo agendou a velká většina ministrů a ministryň představovala svá stanoviska. Dlouho se však nedařilo sestavit dokument, což se změnilo iniciativou španělského ministra. Během podrobné debaty se Polsko nepřímou zastalo Turecka skrze podporu „vlastní varianty demokracie“, s čímž má Polsko nyní vlastní zkušenost.

Jednání poznamenaly návštěvy mnoha hostů z řad pozorovatelů, jako Human Rights Watch či Amnesty International (AI), ovšem jejich přítomnost se nesetkala se všeobecnou podporou. Žádaná návštěva papeže neproběhla. Bohudík. Francouzský ministr se hrdě přihlásil ke své neznalosti anglických termínů. Pozorovatel z AI rezolutně „odsoudil útoky, ke kterým se někdo přihlásí, ale i ty ke kterým se třeba nikdo nepřihlásí.“ Britský ministr upozornil na možný rozpor v jedné větě projednávaného stanoviska, která zdůrazňovala státní suverenitu, což vzhledem k evropské integraci a jejímu procesu je skutečný oxymoron.

ARCHIV PSS

Jednání se dostalo do slepé uličky komplexním pozměňovacím návrhem německého ministra, který předsednictvo odmítlo akceptovat, což vyvolalo přímý protest proti řízení jednání. Redakce proces pozorovala a s potěšením konstatuje, že se spor vyřešil ku prospěchu všech. Závěrečné hlasování se sice pro velkých úspěch provádělo dvakrát, ale krizi se alespoň částečně podařilo vyřešit.

Nasazení některých ministrů podpořilo jednání na nebyvalou úroveň, francouzský ministr téměř neusnul a slovinská ministryně až v samém závěru. Závěrečný den bude jistě plný překvapení i velkých rozhodnutí! ■

Martin Hvězda

náměstek generálního tajemníka Rady

KOMIKS

INZERCE

Rozhovor se studentkou Yale University

Kolika ročníků PSS jste se osobně účastnila?

Zúčastnila jsem se dvou ročníků Pražského studentského summitu, konkrétně v letech 2013/14 a 2014/15. Svůj první rok jsem strávila v Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a následující rok jsem byla delegátka v Hospodářské a sociální radě (ECOSOC).

Proč jste se rozhodla k účasti na PSS, jaká byla vaše očekávání a jak naopak s odstupem účast hodnotíte – co bylo přínosné, případně vidíte i nějaká negativa?

K účasti jsem se rozhodla z celkem jednoduchého důvodu, prostě jsem si myslela, že by mě to mohlo bavit. Vyzkoušela jsem si debatní soutěže a o mezinárodní politice jsem pravidelně mluvila jak s kamarády, tak s rodiči. S návrhem na vytvoření delegace přišla moje tehdejší spolužačka a já si řekla: „Koneckonců, proč ne?“ Myslela jsem si, že mi Summit pomůže s veřejným projevem a že třeba potkám nějaké nové lidi, se kterými bych měla něco společného. Obojí se pak i stalo.

Summit každému ale dá jen tolik, kolik je do toho ochoten vložit. Je možné projít workshopy a konferenci bez přípravy, příliš se nevyjadřovat během jednotlivých debat a nemít závěrečný proslov. Myslím, že bez toho ale člověk o hodně přijde. To považuji zároveň za věc negativní i pozitivní – čas a odhodlání, které člověk do Summit vloží, se určitě vrátí ve formě lepších vyjadřovacích schopností a sebevědomí; na druhou stranu, pokud má někdo problémy s veřejnými proslovy a nějakou chvíli trvá, než se rozkouská, nebo třeba někdy nemá čas na hledání detailních informací o zemi, za níž je delegát, Summit nikoho nikdy nepotrestá. Jen prostě možná o něco přijdete – ale třeba taky ne. A to mi připadá hodně důležité, vzdělávat se v systému, ve kterém se nemusíte bát žádného negativního dopadu.

Odkud přišla myšlenka studovat v USA na Yale University?

Už v prvním ročníku střední školy jsem věděla, že na studium vysoké školy nechci zůstat v Česku. Ano, máme také výborné univerzity, za které bychom se rozhodně neměli stydět; mně osobně ale český systém vzdělávání úplně nevyhovuje. Potřebuji se vzdělávat aktivně, tedy nejlépe v rámci malých diskuzních seminářů. Americké vysoké školy přesně takový přístup mají. Co víc, mé zájmy se nedají zúžit do jednoho oboru, což americké vysoké školy dokonce podporují – vybíráme si zaměření, ale zkoumání i oborů mimo náš základní okruh zájmů se schvaluje (a mnohdy i vyžaduje). Že člověk získá ucelené vzdělání v několika různých oborech (ale zároveň se stíhá i specializovat), mne asi lákalo nejvíc.

Co se týče toho, že jsem si vybrala Yale, nejdůležitějším byl asi lidský aspekt studia. Studenti, profesori i další univerzitní zaměstnanci mi byli tak příjemní, a jejich názory tak zajímavé, že jsem si okamžitě dovedla představit svůj život v jejich společnosti. Chtěla jsem jít na školu, která by poskytovala výborné studijní možnosti (což Yale jakožto škola v rámci konference Ivy League rozhodně nabízí), ale také vytvořila bezpečný intelektuální prostor. Yale je výborná škola, která má také vynikající společenskou atmosféru. Zní to trochu jako utopie, ale je těžké se tu ztratit – vždycky je tu s kým si popovídat, od koho se učit, s kým sdílet myšlenky.

Čím Vás americký vzdělávací systém nadchl?

Hodně si cením důrazu, který je kladen na aktivity mimo učebny. Každý tu má ještě nějakou další misi, než se jen formálně vzdělávat – studenti pracují na publikacích, formují hudební skupiny, organizují charity, vyučují středoškoláky, dělají výzkum v rámci blízkých univerzit, tvoří nové softwarové aplikace... Ten seznam se zdá být téměř nekonečným. Každý má nějakou vášeň a následuje ji, a Yale nás v tom jen povzbuzuje.

Pak jsem samozřejmě nadšena individuálním přístupem, kterého se nám dostává v rámci obyčejných studijních hodin – například minulý semestr jsem studovala programování a možných kontaktních hodin s profesory a jejich asistenty jsem měla nespočet, přibližně patnáct za týden. Nemyslím tím velká setkání, ale opravdu konverzace „jeden na jednoho.“ Jejich trpělivost a odhodlání nás všechny naučit co nejvíce mi přišly opravdu inspirativní; a co víc, funguje to! Nikdy jsem se nepovažovala za talentovanou v IT, ani jsem si nemyslela, že se do toho jednoho dne pustím, ale teď zvládám C i Python.

Co Vaše studium obnáší?

Univerzita studentům nechává značné množství svobody ve výběru předmětů, ale samozřejmě jsme vystaveni i určitým formálním požadavkům. Musíme absolvovat alespoň dva kurzy v každém ze tří okruhů: přírodní vědy, společenské vědy, umění a humanitní studia. Dále musíme absolvovat alespoň dva kurzy v takzvaných okruzích schopností: kvantitativní analýza a logika, psané vyjadřovací schopnosti a cizí jazyky. Je na každém, aby si vybral předměty, které do těchto kategorií patří, ale rozhodně tento požadavek musíme splnit. Každý specifický obor má potom svá vlastní pravidla, která musí být dodržena, aby člověk získal diplom.

Já osobně se snažím studovat co nejširší množství oborů před tím, než se budu muset úplně specializovat: zatím mám zkušenost s kurzy v programování, svahilštině, umění, literatuře, ekonomii, francouzštině a imunologii.

Jak je nákladné studovat na americké univerzitě?

Levné to rozhodně není. Soukromé univerzity (Yale je jedna z nich) mají astronomicky vysoké školné: pro tento rok to bylo \$70 570 za oba semestry. Státní školy požadují méně, většinou okolo \$25 000. Na druhou stranu, bohaté soukromé školy mají často velice štědrý finanční podporu pro studenty, kteří si školné nemůžou dovolit platit. V Česku navíc existují nadace, které české studenty v zahraničí podporují. Zářným příkladem je pro mě Nadace The Kellner Family Foundation, která mě finančně podporuje na Yale. Univerzita samotná mi také udělila vysokou částku jako součást finančního balíčku, takže ve výsledku americká škola nemusí být o tolik dražší než univerzity v Evropě. Nemusela jsem si totiž brát žádnou půjčku, což spousta lidí například v Británii učinit musí. Takže ano, studium je drahé, ale dá se to vyřešit! ■

Rozhovor s Terezou Podhajskou, studentkou Yale University v USA, stipendistkou projektu Univerzity Nadace The Kellner Family Foundation, absolventkou gymnázia Open Gate.

DELEGÁTSKÝ DUEL

**Sebastian
Gauthier**

FRANCIE, ECOSOC

**Simona
Otřisalová**

AFGHÁNISTÁN, ECOSOC

Je možné řešit korupci na úrovni mezinárodních organizací?

Abychom mohli řešit problém korupce, je potřeba si uvědomit, jaká je situace v samotné Francii. Dle Transparency International je Francie se šedesáti devíti body ze sta na 23. místě ze 176 na indexu vnímání korupce za rok 2016. Na světové úrovni se to může zdát jako dobrý výsledek, na evropské úrovni je to však výsledek průměrný. A také proto se francouzská vláda snaží korupci řešit i nadále. K boji proti korupci si vybrala cestu větší transparentnosti. V roce 2016 tak byla zvolena tzv. Loi Sapin 2, která nutí velké společnosti, aby zveřejňovaly informace o placení daní a také mění stíhání některých trestných činů (praní špinavých peněz aj.)

A větší transparentnost by měla být propagována celosvětově. Mezinárodní organizace by měly tlačit na vlády, aby prosadily podobná opatření, neboť větší transparentnost umožňuje občanům jednotlivých států a médiím, aby kontrolovaly státní aparát, který se z venku může zdát neprostupný. Dalším neméně důležitým bodem by mělo být tvrdší a důslednější potírání korupce. Ve Francii byla vytvořena speciální agentura, která má za úkol pozorovat a radit vládním organizacím. Proč nevytvořit podobný úřad na mezinárodní úrovni? Vzhledem k tomu, že by nebyl pod žádnou vládou, omezilo by se riziko ovlivňování některými zainteresovanými stranami a mohl by tak svobodně analyzovat potenciální korupční aféry, podávat návrhy vládám a publikovat veřejně výsledky svých analýz. Podrobné fungování by muselo být ještě projednáno, ale myslím, že společně s opatřeními týkajícími se již zmiňované transparentnosti, se jedná o efektivní nástroje pro boj s korupcí. ■

Problematickou korupce se Afghánistán zabývá již delší dobu. Podle organizace Transparency International se dlouhodobě umísťuje mezi nejzkorumpovanějšími státy světa. Více než polovina Afghánců profituje z korupce ve státní správě a třetina v soukromém sektoru. Výše úplatků od roku 2012 jen roste – již dosáhla přes 4 miliardy amerických dolarů za rok.

Velká (politická), i malá (každodenní) korupce pronikla do všech možných sfér. Ať už je jí zasažena politika, policie, školství, justice, či obchod, je potřeba tento komplexní problém řešit. Právě korupce do značné míry brzdí ekonomický růst země, oslabuje správu veřejných věcí, způsobuje úpadek schopných firem a růst klientelistických sítí, což přispívá ke snižování úrovně života. Bez jejího odstranění Afghánistán nemůže dosáhnout prosperity a plně využít svůj potenciál. Není proto divu, že prezident Ašraf Ghaní vyvíjí čím dál větší úsilí o její odstranění.

Úspěchy v boji proti korupci jsou pomalu, ale jistě znatelné. Výše úplatků sice roste, ale procentuální počet populace dávající úplatky se zmenšuje. Boj proti korupci obnáší překonávání mnoha překážek, zvláště ve státě, kde je tato praktika běžná. Pracovníci Anti-Corruption Justice Centre organisation (ACJC) byli několikrát napadeni, společnost nespolupracuje, dokonce i soudy s armádou a policií jsou často ovládány mocí peněz.

Proto má Afghánistán za to, že iniciativa musí pocházet zevnitř. Spolupráce s mezinárodními organizacemi je vítaná, nicméně do vnitřních záležitostí si Afghánistán nehodlá nechat zasahovat. Přestože korupce zůstává rozsáhlým jevem, slavíme již úspěchy. Ve spolupráci s Anti-Corruption Justice Centre organisation se podařilo usvědčit některé zkorumpované osobnosti, což by mohlo mít dopad na afghánskou společnost a její vnímání palčivosti problému.

Boj proti korupci se tedy nedá zcela vyhrát v brzké době, vyžaduje trvalý závazek ze strany vlády, široké veřejnosti i plnou podporu mezinárodního společenství. ■

ÚHEL POHLEDU

**Marek
Frait**

IRÁK, ECOSOC

**Petra
Puškášová**

SINGAPUR, UNEA

Otázka ①

Překáží jednomyslnost v mezinárodních organizacích rozhodovacímu procesu?

①

Neřekl bych, že přímo jednomyslnost překáží, ale do určité míry zpomaluje celý proces rozhodování. Navíc se používá jen při rozhodování otázek, kde je potřeba jednotný názor. Tím pádem bych řekl, že je to jen pojistka k uskutečnění řádné diskuze, po které se posléze vytvoří ucelený názor. ■

②

Kryptoměny jsou jeden velký otazník. Nicméně je to krok do budoucnosti, který je potřeba udělat. Proto si myslím, že by se spíše měla společnost více o tomto tématu snažit dozvědět více než ho neřešit. Pokud chceme žít v moderní společnosti, měli bychom se i adaptovat na vývoj moderního trhu a nově vznikajících měn. ■

Otázka ②

Mají kryptoměny budoucnost?

①

Určitě ano. Už jen čtyři státy mají problém se jednohlasně shodnout. Jako třeba v případě V4. A co teprve 28 členských států EU? Každý stát má právo projevit nesouhlas a ne se pouze zdržet, jelikož hlasování je o projevu svého názoru. To je pak takové hlasování zbytečné. Navíc státy, které se při jednomyslném hlasování zdrží, stejně ve většině případů s projednávaným tématem nesouhlasí. Jednomyslnost brání rozhodovacímu procesu a pouze jej protahuje či v horším případě úplně zastaví. ■

②

Záleží, v jakém směru. Jako platební měna určitě ne. Měny jednotlivých států nikdy nezmizí. A to i v hotovosti. Je to takový další státní symbol. Navíc platit takovými měnami by bylo značně složité už jen kvůli oceňování zboží nebo velké změně v bankovníctví. Kryptoměny jsem vždy vnímala spíše jako symbol bohatství, než jako něco, čím bych v budoucnu mohla platit. A myslím, že tak to i nadále zůstane. Nezaniknou, ale jejich význam ve světě se nejspíše nikam neposune. ■

ČLOVĚK, TVOR SPOLEČENSKÝ

Trump a Brexit. Proč?

Xenofobie je přirozená. Pokud trpíte nedostatkem. Většinu historie žilo lidstvo na hraně hladovění, menší společenství hospodařily dohromady, aby měly co do úst. A pokud část země, kterou obýváte, sotva stačí, abyste uživilí sebe a své blízké, když se k vám přistěhuje cizí kmen, jeho přítomnost pro vás opravdu může představovat existenční ohrožení. Jednoduše nebudete schopni vyprodukovat dostatek pro obživu vyššího počtu lidí. Není tedy divu, že v případě všech kmenových jazyků je možné název, jakým nazývali sami sebe, přeložit jako „člověk“. Pro ostatní kmeny toto označení „lidé“ neplatilo.

Když chceme vysvětlit vzestup populismu, jehož příznačným projevem je silné vyhraňování proti určité skupině lidí (ať už to jsou Židé, Romové nebo muslimové), nejedná se o vůbec lehkou otázku a musíme se podívat do historie, vzít v potaz lidskou přirozenost, přihlídnout k současnému ekonomickému vývoji, proměně socio-kulturních hodnot společnosti a bohužel, je to tak, i k uprchlické krizi.

Po druhé světové válce se téměř nepřerušeno zvyšovala ekonomická stabilita západního světa a spolu s ní stále více klesal materialismus jako hodnota u všech dalších věkových kohort. Ronaldem Inglehartem na mezinárodních a časově srovnatelných datech prokázána „hypotéza nedostatku“ říká, že lidstvo obecně inklinuje ke svobodě a autonomii, které v odborné literatuře přezdívkou post-materiální hodnoty, ale v časech nedostatku je pro ně nejvyšší prioritou spodní příčka Maslowovy pyramidy – materiální hodnoty. Proto je v současném světě každá generace více post-materialistická, a proto se asi se svými prarodiči neshodnete na právech gayů.

Tento obrat v hodnotách, který pozorujeme ve společnosti postupně už od zmíněného konce druhé světové války, je sice stálý, ale současně odráží aktuální hospodářskou situaci – ekonomické krize dovedou s procenty post-materiálně a materiálně nastavených lidí pořádně zahýbat. Po jejich konci se však poměr zase vyrovná a z dlouhodobého hlediska procento post-materiálně nastavených lidí ve společnosti stoupá.

Tato změna hodnotového ukotvení lidí se odrazila i na tématech, která řeší politické strany. Levice, jež se standardně zabývala ekonomickou nerovností, přerozdělováním bohatství a ochranou chudého obyvatelstva, se najednou soustředí na lidskoprávní rovnost, podporuje práva gayů, trans-gender lidí, etických menšin, protože společnost tato témata považuje za důležitá a chce se jim věnovat.

V tomto místě do rovnice vzestupu populistů vstupuje „společnost umělé inteligence“ a ekonomické nastavení typu vítěz

bere vše, které spolu jdou ruku v ruce. Umělá inteligence vytváří pro lidstvo úžasné příležitosti, ale nejlepší produkt vyřadí ze hry všechny ostatní. A když politická reprezentace země již nesoustředí na zmenšování ekonomických nerovností, začnou se dít věci. V roce 1965 byly platy výkonných ředitelů 350 největších firem v USA dvacetkrát vyšší než příjem průměrného zaměstnance. V roce 2012 jsou 354krát tak velké. Tento rozdíl nereflexuje vyšší produktivitu výkonných ředitelů. V šedesátých letech byl ekonomický růst USA vyšší, než je dnes.

Zatímco platy CEOů drasticky rostou, platy málo vzdělané populace v relativním srovnání posledních 40 let stagnují, ba mírně klesají, a posledních 25 let rovněž stagnují platy na vysoce kvalifikovaných pozicích. Dokonce ani platy a pracovní místa programátorů nerostou, přestože by se to zdálo být přirozeným ve společnosti, kde je značná část pracovních míst ohrožena umělou inteligencí – někdo ji přece musí vytvářet. „Ve společnosti umělé inteligence se klasický marxistický boj dělnické třídy a buržoazie proměnil na boj jednoho procenta nejvýše odměňovaných lidí s celým zbytkem populace“, píše Inglehart a Norris ve svém článku *Silent Revolution in Reverse*, zdarma dostupném na webu nakladatelství Cambridge University Press.

Řešením ale není potrestat to nejvyšší jedno procento, přece jen jej tvoří jedni z nejlepších lidí, které ve společnosti máme. Bill Gates sám často navrhuje různé formy progresivního zdanění, jakožto částečné řešení tohoto problému.

Dosaďme tedy nyní do rovnice. Rostoucí ekonomická nejistota spojená se stagnací reálných platů, ale zvyšující se životní úroveň, uprchlická krize, která, ať se nám to líbí nebo ne, může vystrašeným jedincům připomínat přistěhování cizího kmene, proměňující se hodnoty společnosti, díky čemuž se často materiálně založené procento lidí může cítit, že ztrácí životní jistoty. Jaký je výsledek?

Zatímco v roce 2005 nehnulo se z dnešního pohledu až neuvěřitelnou tolerancí dánské společnosti ani vypálení dánských ambasad v Libanonu a Sýrii a nátlak na nadřazení ochrany muslimských hodnot svobodě slova, které následovaly po publikaci několika komiksů urážejících Mohameda. Společenské klima změnily až následky ekonomické krize z let 2007–2009. Před krizí měla dánská protiimigrační politická strana pouze 7 %, po ekonomické krizi vzrostla na 27 % a stala se největší dánskou parlamentní stranou. Podobné scénáře v posledních letech sledujeme v celém západním světě, přestože se celkově mladší generace posunula k liberálním, post-materiálním hodnotám. Ale ve společnosti jako celku se nyní potkávají přesně ty proměnné, které vedou k růstu podpory populistů. ■

Linda Coufalová*zástupkyně šéfredaktora Chronicle*

ČESKÉ POLITICKÉ MYŠLENÍ

Český demokratismus

Demokracie je diskuse. TGM

Smysl českých dějin je podle Masaryka v humanitě, pravdě, mravnosti. Víc než v jednu politickou teorii věřil právě v myšlenku demokratismu. Říkal: „Má-li demokracie nedostatky, musíme překonávat nedostatky, nesmíme překonávat demokracii.“ Byla mu blízká demokratická idea rovnosti, ale ne rovnosti uniformismu. Je to rovnost dvou individuí, „demokracie je hovor mezi rovnými“.

Nebyl však v žádném případě stoupencem slepého následování většiny. Sám se často proti většině stavěl, ať už tím, že tvrdil, že Rukopisy jsou falza, tak ve chvíli, kdy se během tzv. hilsneriády zastal žida Leopolda Hilsnera, který byl souzen za vraždu křesťanské dívky Anežky Hružové. Antisemitismus a víra v existenci židovských rituálů by Hilsnera nejspíš stály život, nebýt Masaryka.

Masaryk zdůrazňoval, že pravá demokracie nebude jen politická, nýbrž také hospodářská a sociální. Je to názor na život. „Demokracie je důvěra v člověka a v lidskost.“ Nedělal si iluze o tom, že by Československo po vyhlášení samostatnosti nečekalo množství práce. Odhadoval, že bude potřeba padesát let klidu a usilovné práce, aby zde demokratismus plně zakořenil.

Proto také podpořil Ferdinanda Peroutku ve vydávání kritického týdeníku Přítomnost. Bylo zapotřebí kultivovat českou politickou scénu nestranným listem v době, kdy téměř každé politické noviny byly politizované a sloužily jako publikace konkrétní strany.

K pěstování ducha demokratismu přispěli i tzv. Pátečníci. Skupinka spřátelených intelektuálů, kteří se pátky z iniciativy Karla Čapka scházeli u něj doma ve vinohradské vile a diskutovali o dobových problémech i umění. Mezi ně patřili bratr Josef, nejlepší Čapkův přítel Peroutka, Bass, Poláček, Beneš, dramatik František Langer, Jan Masaryk či historik Josef Šusta, občas se zastavil i sám prezident Masaryk.

Pátečníci samozřejmě působili jako elitářská skupinka intelektuálů. O to hůř a oprávněněji bylo nahlíženo na další vlivový kroužek, a to na Pětku. Pětka bylo mimoústavní setkávání šéfů vlivných politických stran. Ti se společně dohodovali o postupu, protože jednání v českém

parlamentu nevedly ke konsenzům. Museli se tedy o samotě scházet předsedové, sociální demokrat Rudolf Bechyně, národní demokrat Alois Rašín, lidovec Jan Šrámek, agrárník Antonín Švehla a národní socialista Jiří Stříbrný. Tato neoficiální instituce rozhodovala mimo parlament o směřování české demokracie.

Ferdinand Peroutka, jeden z Pátečníků, je autorem *Demokratického manifestu*, který je odpovědí na Marxův *Komunistický manifest*. V něm se dotýká základů demokracie i totalitarismu a dekonstruuje komunismus. Píše, že „demokracie je systém svou povahou dialektický, zakládá se na realistickém přijetí skutečnosti, že lidská společnost je nepotlačitelně rozmanitá. Demokratický stát chrání svobodu dialektického pohybu mezi protiklady, demokratickým přesvědčením je, že nikdo není dost moudrý, aby předpověděl celou budoucnost. V demokracii se výsledků dosahuje organicky a pomalu, ale též utrpení přichází pomaleji a omyly nemají ničivou sílu. Nové síly vrůstají do demokratického řádu tím tempem, jímž dospívají.“

„Demokracie vyrostla z poznání, že moci je zneužíváno a absolutní moci že je široce zneužíváno. Demokracie, zřízení, jehož podstatou je, že lid sám rozhoduje, jaké oběti chce přinést a jakému riziku se vystavit. Knoflík, jehož stisknutím je možno rozpoutat atomovou válku, musí být strážěn více lidmi. Kdo připustí, že se může mýlit, připouští zároveň, že nemá právo na absolutní moc.“ Obrovskou výhodou demokracie podle Peroutky je, že asimiluje různé společenské síly a nechává je vrůst do oficiální společnosti.

Po 40 letech komunismu je těžké argumentovat, že Češi mají přirozenou inklinaci k demokratismu, jak to činili mnozí autoři předminulého století. Ale demokracie je křehká a možná žádný národ nemá skutečně demokratickou povahu. Stále platí, co tvrdil Václav Havel, že „přirozenou výhodou demokracie je, že těm, kdo to s ní myslí poctivě, nesmírně svazuje ruce, zatím co těm, kteří ji neberou vážně, umožňuje téměř vše“. To budiž naším mementem. ■

Tomáš Krause
šéfredaktor Chronicle

ZÁVODNÍK

Na Slovensku byl zavražděn investigativní novinář Ján Kuciak, který rozplétal aktivity italské mafie v zemi. Ve škole na americké Floridě zabil střelec 17 lidí. V USA v reakci na to probíhají demonstrace a veřejné diskuze. Prezident Trump navrhl, aby byli učitelé na školách vyzbrojeni, později od nápadu upustil. V Itálii proběhly parlamentní volby. Nigerijští islamisté z Boko Haram unesli přes 100 žáků z Dapchi. Opakuje se tak událost, která se stala před 4 lety, kdy bylo uneseno 270 dívek z Chiboku. Východní část syrského regionu Ghúta zažívá mimořádně intenzivní bombardování. Humanitární situace je kritická, Rada bezpečnosti OSN proto přijala rezoluci, která požaduje 30 dní trvající příměří, aby bylo možné ošetřit zraněné a umožnit průjezd humanitárních konvojů. Příměří ale ve skutečnosti platí maximálně několik hodin denně. Turecko možná použilo při útoku v syrském Afrínu chemickou zbraň. Předseda britských labouristů Jeremy Corbyn byl nařčen z vědomé spolupráce s StB. Nezisková organizace Oxfam, která v roce 2010 pomáhala překonat následky zemětřesení na Haiti, čelí skandálu. Její pracovníci si údajně na Haiti najímali prostitutky, do případu mohou být zapojeny i další neziskové organizace. Skončily zimní olympijské hry v jihokorejském Pchjongčangu. Novým předsedou ČSSD se stal Jan Hamáček. Andrej Babiš je podle rozsudku krajského soudu v Bratislavě veden ve svazcích StB oprávněně. Premiér v demisi reagoval na prohraný spor tvrzením, že neprohrál a že se bude soudit znovu. V České republice byl zatčen a poté opět propuštěn Sálíh Muslim, kurdský politik, na kterého Turecko vydalo mezinárodní zatykač kvůli podezření z terorismu. Turecký prezident Erdogan prohlásil, že Česko tímto postupem podporuje terorismus. Komunist Zdeněk Ondráček byl jmenován do čela komise GIBS, ale po demonstracích odstoupil. Zemřel český politik Miroslav Šlouf. Pražská šunka se dostala na evropský seznam Zaručených tradičních specialit. ■

Kateřina Porembská
redaktorka Chronicle

Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Evropská
komise

Zastoupení v České republice

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

AUTO ZRUČKÝ
DEALER NISSAN

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Informační centrum OSN v Praze
United Nations Information Centre Prague

Za podpory

Tiráž

CHRONICLE, noviny Pražského studentského summitu, registrováno MK ČR E 16149, vydává ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁŽKY (AMO), Žitná 608/27, 110 00 Praha 1; tel.: 224 813 460; www.amo.cz / www.studentsummit.cz, e-mail: info@amo.cz / summit@amo.cz;

Šéfredaktor: Tomáš Krause, tel: 734 477 507, **e-mail:** chronicle@amo.cz;
zástupkyně šéfredaktora: Linda Coufalová; **redakce:** Jakub Drahorád, Jakub Kopřiva, Rafat Kurdi, Daniel Netrval, Tereza Ondráčková, Kateřina Poremská, Jan Spousta; **fotografie:** Romana Červenková, Vojtěch Konečný, Monika Mléčková, Iva Gejdošová, Daniela Klodnerová, Michal Janata, Andrea Tunysová; **sazba:** Linda Coufalová; **layout:** Jan Václav.

Prezentované názory nemusí vyjadřovat stanovisko redakce (vydavatele).